

Premisljuj ta teden

globokost in resničnost sledečih rekov, citatov in gesel:

„Ne sam, kar veleva mu stan,
kar more,
ta mož je storili dolžan!“„Kdo zaničuje se sam, podlaga
je fuščevi petti.“

„Sloga jači, nesloga blači.“

Uredništvo in upravljanje v Ptuju. Ček. rač. 16.089.
Naročnina za celo leto Din 28-, pol leta Din 20-.

Cetrt leta 10-. Za plačila nazaj se računi vsaka številka 1 dinar.

Slavo Štine, Maribor:

Binkoština.

Dobrot božanskih tisočer,
bogastva vedno polno mero
ljubezen večna svetu daje!A vendar: težko je življenje
in vedno večje je trpljenje —
ves svet že v temeljih se maje . . .Zakaj? — Zato, ker luč spoznanja
ljubezni večne svet oddlanja
in blesk zlata svoji si raje . . .Prosimo vsi za dar modrosti,
in vsega bo za vse zadosti —
ljubav prešinja naj vse kraje!

Davorin Zunkovič, Maribor:

K zgodovini pojma „Sokol“ v literarno historičnem oziru.

K stoletnici Tyrševega rojstva.

(V naslednjem prinašamo prav zanimivo slovstveno-zgodovinsko razpravo izpod peresa našega sotrudnika, ki je priznan književnik in vojaški zgodovinar, čigar temeljita jezikovna raziskavanja o Slovanih so v kulturnem s. etu vzbudila večno pozornost in so dragocen pripomoček za vse, ki se pooglabilajo v rejen študij staroslovanske kulture. Autor, ki je naš staleni sotrudnik, je še danes staleni sodelavec čeških listov in „Ratnega lista“ v Beogradu ter dela točasno na razagi svet pisemskih vojnih pohodov iz vojaškega sta-

lišča. Za naš list nam je obljudil kritičen življenjepis svetega Jevonima, ki je naš rojak iz Štrigove. Naslednja razmotrovanja, ki bodo objavljena v treh nadaljevanjih naj cenj. čitatelji ne vzamejo kot kak tendenčen spis, ampak kot resno literarno hiščireno razpravo.

Uredništvo

Kakor znano, so se pri nas z zakonom od 6. decembra 1929 vse obstoječe telovadne organizacije, ki so do takrat temeljile deloma na strankarsko politični, deloma na verski podlagi — razpustite in nadomestile z novo državno organizacijo, zvano Sokol Kraljevine Jugoslavije (skrajšano: SKJ).

Ta sicer sama na sebi zgodovinska odločitev je skrajna v prizadeilih krog h izvalla deloma nepraktično nevoljo deloma neko bojaljivo skrito animoznos, ker so ob tej zgodovinski poteki merodajni činitelji namerno opustili ali pa podzavestno prezrli potrebo, da široki javnosti podajo jezikovno in kulturnozgodovinsko razlagoblaščiva pojmoma „sokol“; ako bi se to storilo, bi bila vsaka antagonistična razлага tega sedaj officialnega naziva že v kali onemogočena in bi se postopni mirni prehod v novoustvareno situacijo dosegel lot sam po sebi razumljiv pojav čisto avtomatično brez razkuhanja prizadeilih. Toda v kritiko tako nastalih razmer se spuščati, niramnen predstojec literarno-zgodovinske razprave. —

Dejstvo, da se je takri razлага, ki bi služila v pomirjenje razburjenih duhov opustit, se pač mora p. iposevati okolnosti, da ni bilo v krogu odčuočnih nobenega človeka, ki bi bil orientiran o tem, da je pojen „sokol“

jezikovno genetično homonim t. j. beseda z dvojnim, temeljno si nasprotno pomenom, kar ima lahko za posledice, da nezadostno orientirani razagočnjega pomena pôdzivesno zamenja, kar se v našem slučaju tudi faktično dogaja. — Nesmrtna zgodovina nam ne-porno navaja porovne vzgledne takih kurioznih zamenjav, ki so se vživele in se ne dajo več iztrcati, kakor napr. v našem slučaju, ko ni nikdo resno in pravočasno opozoril kritične javnosti na take nesmiselnosti.

Vsega tega pa pri nas ni bilo treba. Mi vemo vse to že iz naših najstarejših in najnovejših slovarjev in drugih slovstvenih p. iročnikov in ceo na novejši Brockhausov leksikon povdarda dvojni smisel in ponen besede „sokol“ jačno „Sokol — Held und Falke“ (t. j. Sokol pomeni — Junak in — sokol — ptica). Jaz sam sem že v svoji knjigi („Die Slawen, ein Urvolk Europas, 6. izdaja, stran 137) javro pozoril znanstveni svet, da hodil po napačni poti, nakar sem dobil „zadostljivo“ mnenje merodajnih, da se ta slovstvena napaka ne da več popraviti, četudi bi se v predmetnem slučaju to lahko z eno potezo peresa zgodilo. — Prezrlo se je namreč poponoma, da Slovani že od pantiveka, ki se ne da z letnico označiti splošno pojmujejo pod izrazom „sokol“ (sr. „soko“) mladega, močnega, stalsitega, za vojaško službo zrelega moža, v ljubavnih odnosih pa — ljubčka. Dokazov teji trditvi je nebroj v bogati slovarski literaturi vseh vekov, vlasti v ruskih in jugoslovanskih (sc. s. b. skih) narodnih pesmih. Pod enim in istim izrazom je „sokol“ zamišljen kot bojevnik oz. junak in je mor-

fologično tudi zelo verjetno, da oba homonima, katerih drugi meri na ptičo — sokola nista najbrže imela pravno istega debla; kajti zdi se, da gre v našem predmetnem primeru za pojim „sok“ (succus, Saft) kot besedovorno deblo.

(Se nadaljuje prihodnjic.)

Tiba, a uspešna akcija „Narodne Slog“ za omiljenje vinske krize!

Rabimo za enkrat 10 vagonov oz. 800 hl dobrega haloškega vina.**Odmey zadnje vinske razstave.**

Našim zves im čitateljem iz vseh krajev je dovolj znano, kako smo široki javnosti predstavili naše vinorodne in naravno bogate, ali zavoljo splošne gospodarske krize silno obubožane Haute în marljive prebivalce teh solnčno lepih goric. Tozadevni dopisi in članki so imeli prav lep odmev tako ob času, ko se je začela in izvedla znana pomožna akcija, katero so vodili odlični možje, kakor ob p. ilki, k. smo osvežili žalostne spomine na še bolj žalostne medvojne razmere. — Tolažili smo s toplo iskreno besedo si omake, ker smo sami siromaki, a smo pri tem na tihem preudarali in „gruntali“, kako dejansko pomagati ežko udarje im vinogradnikom iz Haute, da se osvobodimo očitka praznega besedilca in tistega puhlega predbacivanja od strani raznih omizij, ki že v kali zato ejo vsako dobro stvar samo zato, ker sami nimajo svojih prstov vmes. Pa p. timo te opazke in natočimo čistega vina o načrtu.

Kakor je morda že večini čitateljev znano, čitajo „Narodno Slogo“ tudi na

Vladimir Vehovc:

Ogljarjev Peter.

(Konec)

5.

Zupanova Franca se je prebudila z zadnjim petelinovim petjem. Za njenim oknom je pošumevalo listje. Odgrnila je pisano zaveso na oknu in se zazrla v jesen.

V vrhovih kostanjev se je lovil lahki veter, beroč po vejevju zadnje orumenelo listje, katero je v poigavanju večra padalo na dvorišče.

Otočne in zasivele so ležale plante, zapušcene njive so stezale zrjevele brazde tja daleč v jesensko-meglo in nizko nad pustim poljem se je podila jata žerjavov.

Postala je nehote otočna ob tem pogledu.

Pri kozolcu je zapazila Petra. Ali kako se ga je prestrašila, videč ga s pomečkanim klobukom, njegova lepa kaunžola in irhaste hlače so bile vse

blatac zadaj. Velike, plave oči so črno obrobljene kot bi Peter to noč pretočel rajveče trpljenje. Skrila se je za zaveso in opazovala.

„Piščeval je in s fanti se potopal pozno v noč,“ ji je bila prva resilna misel.

Tudi on jo je opazil na oknu. Ako je zginila, ga je zaskelelo pri srcu trikrat bolj močneje kot sinoči. Prepričan je bil, da ga Franica varja; silno je trpel ob tej misli. Potegnil je po trani klobuk in stopal skozi vas s težo na srcu.

Za njim pa ješčelo bistro Frajetično oko.

Takrat je stopila v kamro Franice na mati.

„Kakor sem ti rekla že sinoči, ogljarjevega Petra ne trpm. Ako hočeš Matevža s Poljan, stara si dovolj, da boš spoznala, kaj je prav ali ne.“ je je hitela na vse zgodaj županova mati.

Franica je bila tiba, premisljivala je o sinoči ko je pel s fanti Matevž s Po-

ljan pod njenim oknom. Še vedno ga je takoj živo videla s kipečimi brkami pod nosom, ločastih plavih las in zapečivih oči. In p. tem še tisto, ko bi mati vedeli... Sicer pa mu je že obljudila, da bo njegova.

„Saj ne rečem, da je Matevž grd in neroden“, je odvrnila mater.

„I, seveda ni; hišo ima in denarja v s. rinji. Peter pa je samo ubogi ogljarček“, je pritrđila stara, vesela, da se je hči spamerovala.

Kakor iz bliska je švignil Franici Peter skozi možgane, ves blaten, zasramovan in ponizan. Zastudil se je... .

Ker pa je molčala, je dejala mati: „Ako bi vedela, kaj je čenčal narijože našemu hlapcu o Petru, da ga je sinoči čuval naš maček pri kozolcu. Najt rže se je s kamenjem hotel otolažiti rad Poljanci, pa je zadremal tam od strahu do jutra. Ljubosumnež zanikarni!“

In starka se je nasmejala na vsa dolga usta.

Franici je bilo sedaj vse očito. Sunita je mater v bok in rekla:

„Pa naj bo, Matevž s Poljan!“.

Tako je bila za vedno zapečatena Peterova jubčen pri županovi Franici.

6.

Peter pa je tak at taval sredi polja proti domu.

Zarudilo jut o nekje za planinami ga je budilo, po njivali in ob gozdnih obronkih so se še valile jesenske megle in poničale v sive planine.

Iz vasi je bilo čuti cvileč, otožen glas vedno glasno. Iz bele megle se je zvili kmet z vozom. Koščeno klijuse je bilo tudi otožno, a voz je škripal otožneje. Samo kmet v zastavem kriku se je sklanjal v polusreči nad praznimi bázide in je nekaj golčal, mrmlal, ko je zasljal jutranje zvonjenje iz ješenske megle.

Peter se mu je umaknil za nizki grm, da je odmrmljal kmet z vozom.

Stopil je zoper na blatio, zvoženo pot.

Posamezna številka DIN 1—

Izhaja tedensko vsako soboto.

Letnik II
Štev. 18

Neodvisen tednik

Uredništvo in upravljanje v Ptuju. Ček. rač. 16.089.
Naročnina za celo leto Din 28-, pol leta Din 20-.

PTUJ, dne 14. maja 1932

Cena oglasom Po cenu odr. po dogovoru.
Cena malim oglasom: Vsaka beseda Din 1/- in -50.
Večkratne objave po dogovoru.

Kranjskem. In tam je naš predlog našel prisrčen in iskren odmev: Oglasi i so se interesenti, ki so voljni odkupiti po zelo primerni ceni tekom par mesecev do bodoče trgovine za enkrat 800 hektolitrov dobrega kmečkega vina iz Haloz, kar odgovarja približno 10 vagonom, ako se natovorijo sotli po 600 do 900 litrov. — Kla: se z vinsko trgovino ne pečamo in za posredovanje ne zahtevamo nobene meštarine, — za kar tudi nimamo koncesije, smo vzeли v svoj načrt direktno prodajo vina od pridelavcev samih t.j. vinogradnikov ter v naprej izključujemo vse vinske trgovce in — meštarje!

Na ta način se doseže z malimi stroški večji dobitek, kar je v sedanjem denarni krizi, ko povsod primanjkuje denarja samo zato, ker ubogi vinogradnik ne more svojega pridelka spraviti v denar — že precejšnja odpomoč v tiski. —

Za prvi poskus naše akcije rabimo samo 1 vagon t.j. približno 80 hektolitrov vina. Pogoji, v kolikor jih izdamo, so slediči:

1.) To kojčino lahko dobavi en sam vinogradnik, ali pa dva sosedova skupaj. —

2.) Vino mora biti pistino in domače v lastnih sodih od 600 do 900 litrov vsebine.

3.) Trgovci z vinom in meštarji so, kakor že povdarmo izključeni od te akcije.

4.) Vsak prodajalec oz. ponudnik si mora preskrbeti oči občinskega urada potrdijo, da je ponudeno vino res njegov lastni pridelek.

5.) Prodajalec bo spremjal našega kupca z vino do namembene postaje, nakar se mu kupnina izplača na roko. — S potovanjem bo videl košček lepe domovine, kjer se je ljudem zahotel po dobrem domačem haloškem vinu. —

Vse podrobne informacije dobite v našem uredništvu bodisi ustreno, ali pa pismeno; vse njem s učau se napiši loži znamka za odgovor. —

Popolnoma smo prepričani, da bo naša temeljito zamišljena akcija dobro uspela.

Gozdovi so bili namah obžarjeni, pozlačeni v jutranjem soncu, samo ototno so pošumevali v vrhovih: jesen... smrt... In voda ob poti je turobno žuborela, in mlin za vasjo je žalostno ropotal, in pastir na paši je s podrhtajočim g'asom ukal: jesen... smrt...

Nezmerno težko mu je bilo pri srcu, kropali so mu dekleta, tisto lepo, prvo ljubezen, njegovo dušo vse, prav vse... Zdaj bi pa še samo rad umrl... umrl...

Zopet so ga predramili težki, zamoliki koraki. Dolga, koščena postava Matevža s Poljan se je postavila pred njega.

Hitro je svinil pesti. Toda glej! Dvoje svetlih, zelenih mačjih oči strmi v njega... Stresa ga mraz.

Matevž se zasmije, prav navihano se zakrohoče in žganje puhti od njega.

„Ho, oglarjev Peter! Kako pa te je to noč stražil županov maček? Ka-a-aj?“ zopet se je prav debelo zahototal.

„Pet, r, tisto zapoj!“ in prične peti, župljušči ga sredi poti.

„Pa men' se dekle snil“, k'je moja včasih b'lo...“

Votlo se je razlegala pesem da leč žoli po ovinku.

„Že vedo... že vedo... Konec,

Zadeva pa je zelo nujna, ker je na Kranjskem, kjer nima dobroih vin — že za haloškim zelo — velika.

Da pa ne bo kake zmote, naj na koncu še omenimo, da velja ta naš predlog samo za one naši naročnike, ki bodisi pred prodajo, bodisi po sklenjeni kupči plačajo celoletno predplačilo za „Narodno Slogo“, ki prijava svojim zvesim še druge ugodnosti, kakor zavarovanje zoper nesreco pri delu, živini, po ognju, o kateri akciji bo bilo v kratkem izdali končnoveljavna navodila.

Dr. Anton Korošec — 60-letnik.

V borbi predvojnih Slovencev, ki so bili radi raznih avstrijskih teoričnih režimov zelo redko posejani, v tlobi, ko se je med žvenketom orožja svetovnega klanja ustvarjala zgodovinsko nespodobitna „Majniška deklaracija“, v času, ko je po besedah pesnika-prvaka Otona Zupančiča: „Morda pa najmlajši brat pojde za vse usod iskat“ on počil sebe cellega v usodo Domovine, v razdobju kajnoškega partizanskega klanja, v trenutkih velikih odločitev v narodnem gospodarstvu, vlasti v zadružništvu, v težkih dneh obupnega razkola med brati — bleski imen doktorja Antona Korošca z zlatimi črkami zapisano v zgodovino slovenskega naroda. —

Kakor vsak mož-velikan, ki nipi p'ezal po hrbtnu množice kot duhovnik najnižjega čina (kaplana) do zgodovinsko nezbrisljivih kotov, — je bil vedno nesebičen. V raznih razdobjih svojega javnega udejstvovanja je vedno pokazal, kako visoko ceni parelo: „Saūs patra sup ema lex esto!“ (Blažinja domovine naj bo najviši zako!).

Daleč smo oči vsake hinavčine in svetohinstva, ko objavljamo te bežne ugotovitve to možu, ki je tudi po našem mnenju eden najzaslužnejših mož naše domovine.

Mnogo so mu podtikali, mnogo so mu nagajali, nešteto polen so mu metali pod noge in zvite zanke nastav-

ljali... On pa je vse te spletke mirno vzel v svoj, nikomur, razun Bogu razočet račun in se ravnal po geslu: „Prudenter agas et — respice finem“ (Ravnaj pametno in misli na konce).

Ako so šangyistično razpoloženi mladini v njegovi sranki kedaj napačno razumeli njega, ki je že pred desetletjem pre orči Abrahama, nesse mo to mi kot objektivni ljudje v poslušno neodvisnem času beležiti v račun doigov moža, ki je bil velik takrat, ko so današnji „velikini“ bili plašne miši pred črnožolto mačko.

Iz istih razlogov so vse nadaljnje proslave 60. obletnice prepovedane v vsej banovini, ker so se nerazodni ljudje spustili v izjave in vsklike, ki niso v skladu z obstoječimi zakoni.

Dr. Anton Korošec, slovenske gole listi si je v srčih vseh razodnih Jugoslovjanov zgradil spomenik, ki je trsi pod bronu — „Monumentum aere perennius“ in to še za časa življenja.

Na njem ni pege korupcije, on gotovo ni v listi tistih mogotcev, ki so svoje „zarade“ znosili v inozemstvo in ni nikdar v tujini kupoval kompeke hiš. Nesebičen služabnik vrata iz najtežjih dni bridke predvojne zgodovine, borec za samostojnost današnje Jugoslavije, večkratni kmar državnih interesov naj klub osobnim diferenciam in nesoglasju s taktiko „njegove“ sranki v raznih razdobjih — živi, dokler mu je usojeno v korist Naroda in Domovine!

bili prav riskirana stvar tako za lastnike avtomobilov, ki uprijo dnevno težke defekte (zlon vzmeti itd.), kar kor za potnike, ki imajo pri takih vožnjih zelo „prateli“ občuteke. En sam avtočas, ki vzdržuje reden promet na tej cesti je en sam dan imel trikrat zlomljeno vzm. (Federbruch). Kerso motorna vozila vsestransko itak močno obdavčena in morajo njih lastniki prav globoko seči v žep tudi za cest, prčakuemo v nastopu tujiske sezone skorajne remedure. —

Prava tolažba za živčno bolne

Prije Sedaj
ie moje pravkar izdano pojasnilo! Vistem se razlagajo moje večletne skušnje o razlogih, vzrokih, nastanku in zdravljenju živčno bolnih. Ta evangelij zdravia pošljamo všakomur popolnoma zastonj, ako isto od spodnjega naslova pismeno zahteva.

Tisoče zahvalnih pism dokazujejo ne-dosegljivo edini uspeh neumernega in vstrege preiskovanja za debrobit trpečega človeštva. Kdor prapada

Veliki množici živčno bolnih, kdo trpi od raztresenosti, tesnobe, oslabljenja spomina, živčnega glavobola, nespanskih, želodčnih motenj, prevelike občutljivosti, bolečin v skelebih, splošni ali delni telesni oslabelosti ali ed. drugih breztevnih pojavov, kota zahtevali moje tolažbe! Kdor bo isto pazljivo prečital, bo prišel do tolažljivega spoznanja, da je pet do zdravja in veselja do življenja čisto enostavna!

Ne žakajte in pišite že danes!

Zbiralno mesto pošte:
ERNST PASTERNACK
BERLIN SO
Michaelkirchplatz Nr. 13, Abt. 929.

Dopisi.

CESTA ZLATOLIČJE-PTUJ. Od več strani smo prejeli zelo žolčne pričo, v kako slabem stanju je cesta Maribor- Ptuj, ki je najmočnejša premetna živa Dravskega polja. Dočim se v predelu od Maribora do meje srezkega poglavja stva Maribor desni breg pa pridno in sproti popravlja, je v očetu ptujskega sreza, vzlasti od Zlatoličja naprej v tako obupnem stanju, da je vožnja z avtomobi-

konec...“ je mrmljal Peter v bolečini. Pokril si je z blatnim rokavom obraz kot bi mu šlo na jok.

„Ta prokleti županov maček, da bi ga vrag!“

Z veliko blatno liso preko obrazu je stopal po poti skozi gozd. In ko je stopil na domači prag, je zdrknila debela, sveta solza preko tiste blatne lise po licu.

O, kako grenka si ti solza razočaranja!

7.

Okoli županove hiše je žvižgal tisto popoldan oster veter.

Frančica je bila tako židane volje, ves popoldan je čebljala s svojimi družčani v podstrešni kamri. Saj je bil zadnji dan pred poroko, jutri ima vendar stopiti v domačo cerkev z Matevžem v življenje.

Koliko je bilo takrat dela pri županovih. Velika, hišna vrata so bila okrašena s smrečjem in papirnatimi rožami vpletena v zelenje.

V hiši postavljene primirne mize so čakale gostov, in jedače in pičače je bilo tudi že obilo preskrbljene. Dolgi, svatovski vozovi so stali pod kozolcem lepo okrancani. Pa tudi nevesta bo žala, devet dni in devet noči ji šivajo vaške mojkre balo.

Hitro se je nočilo tisto popoldne.

Samo nevesti je bilo nekako tes-

no, a potožila ni nikomur.

Ko so svište krenili mimo županovega kozolca, kjer je stal nekoč oglarjev Peter na preži, je pribeljal nasproti od potoka bosonog nori Jože, tleskal je z rokami in se drli s zategnjanim glasom:

„Pe-e-eter oglarjev je u-utonil!“, pa zopet in zopet je ponovil to novico.

Nevesta je preblede, ženin se je samo v negotovosti okrenil na voz. Zagledal je dva moža noseča Petrovo truplo preko polja od potoka, poleg je neusmiljeno tulila Petrova mati.

Ko je starka zagledala svate na voz, je stekla preko vlažnih njiv na cesto.

„Ti si mi ga ubila, ti, ki si ga oglofala za ljubezen! O ti, ti!“ je pretila nevesti. „Ti, ki si se z drugim spečala... Ti psica negusna, ti! Božja kazen naj te zadene! O, psici pregrešna!“ in zopet se je spustila v jok.

Godec, ki je sedel spredaj na prvem vozku, je samo debelo pljunil na gesto in nategnil harmoniko.

Zenin Matevž se je zravnal in veljal voznikom pognati.

Jok, grožnje in smeđ, vse je utočil v godčevi harmoniki.

Poskakajoč, bos in raztagan je tekel za svati nori Jože...

zvezek